

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מלחמת רוסיה-אוקראינה: היסטוריה, ויהודי מזרח אירופה - 13243

תאריך עדכון אחרון 27-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יונתן דקל-חן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: jonathan.dekel-chen@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ד', 9:00 - 10:15

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

זה קורס מבוא לתלמידים המעוניינים להבין את מלחמת רוסיה-אוקראינה הנוכחית.

נלמד את קווי הרצף והשינוי באידאולוגיות ומדיניות של משטרי רוסיה כלפי אוקראינה במעברים בין האימפריה הרוסית, בריה"מ ורוסיה תחת הנשיא פוטין.

נחקור את כל אלה בהקשר לגורל קהילות יהודיות באזור.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס תהיה רכישת הבנה רחבה יותר על מלחמת רוסיה אוקראינה. ושיפור כלי הניתוח בהתמודדות עם הספרות המקצועית. כמו כן, נבחן את הקשר בין האירועים ההיסטוריים ובין הזיכרון הקולקטיבי היום בזירה הציבורית והפוליטית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להשוות בין ההצגה של אירועים היסטוריים בכתיבה מחקרית ובין הצגת האירועים ביזכרון הקולקטיבי.

לבחון מגמות ארוכות-טווח בכתיבה מחקרית והגורמים לתמורות בה.

לחשוב באופן ניתוחי אודות זיקות בין אירועים היסטוריים ובין ההתפתחות הכללית בפרשנויות היסטוריות על האירועים האלה.

להעריך פרשנויות על

לבנות ניתוחים מקוריים על שאלות היסטוריות בעזרת גישות רב-דיסציפלינאריות.

לשלב חומרים מהסילבוס של הקורס, וחומרי מחקר נוספים, יחד עם חומר הנלמד בשיעורים, כדי לתמוך בניתוחים היסטוריים מקוריים.

להכיר לתלמידים את הדילמות העומדות מפני קהילות יהודיות באזור מהיבט היסטורי והיום.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

שיעור 1: מבוא -- מה איכפת לישראלים ממלחמת רוסיה - אוקראינה?

שיעור 2: יהודי מזרח אירופה בממלכת פולין-ליטא ולאחר סיפוח לאימפריה הרוסית

שיעור 3: ה"שאלה היהודית" באימפריה הרוסית בין דיכוי להתקדמות, 1804 - 1917

שיעור 4: מהפכות, מלחמות, ריבונות ושטחי דמים (Bloodlands), 1918 - 1922

שיעור 5: אוטונומיה לאומית והיד הקשה של השלטון הסובייטי, 1922 - 1941

שיעור 6: מלחמת העולם השנייה ביחסי רוסיה - אוקראינה

שיעור 7: היסטוריה, נרטיבים ושימוש בזיכרון, 1941 - 1991

שיעור 8: התפרקות בריה"מ ולידת המדינות היורשות

שיעור 9: אוקראינה העצמאית וקהילות יהודיות בזירה הפוסט-סובייטית מה"יורומיידן" ועד סיפוח חצי האי קרים

שיעור 10: הדרך אל פלישת רוסיה לאוקראינה

שיעור 11: מלחמה ודילמות לקהילות יהודיות

שיעור 12: רוסיה, אוקראינה ויהודים, לאן?

שיעור 13: סיכום הקורס וחלוקת עבודת הסיום

חומר חובה לקריאה:

יהודית קליק, "היחסים בין הכנסייה הקתולית ליהודים בממלכת פולין-ליטא, "קיום ושבר, כך א' (תשנ"ז): 193 - 208.

Shaul Stampfer, "What Actually Happened to the Jews of Ukraine in 1648?" *Jewish History* 17, no. 2 (2003): 207-227.

Benjamin Nathans, "The Other Modern Jewish Politics: Integration and Modernity in Fin-de-Siecle Russia," in: *The Emergence of Modern Jewish Politics: Bundism and Zionism in Eastern Europe*, edited by Zvi Gitelman, pp. 20-34 (Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 2003).

יהודה סלוצקי, "בעיית האחריות לפרעות אוקראינה, "העבר י"ז (תש"ל): 4 - 27.

Christopher Gilley, "Beyond Petliura: The Ukrainian National Movement and the 1919 Pogroms," *East European Jewish Affairs* 47, no. 1 (2017): 45-61.

Andrea Graziosi, "The Uses of Hunger: Stalin's Solution of the Peasant and National Questions in Soviet Ukraine, 1932-1933." In: *Famines in European History: The Last Great European Famines Reconsidered*. Edited by Declan Curran, Lubomyr Luciuk and Andrew G. Newby, pp. 223-260. New York, Routledge, 2015.

Ivan Katchanovski, "The OUN, the UPA, and the Nazi Genocide in Ukraine," *Collaboration in Eastern Europe During the Second World War and the Holocaust* (2019): 177-203.

יורי רדצ'נקו, "ה-OUN, שיתוף הפעולה והשואה כפי שהדבר משתקף בביוגרפיות של לאומנים אוקראינים," *יד ושם מ"ז, כרך ב' (תש"ף)*: 39 - 73.

Myroslav Shkandrij, "Breaking Taboos: The Holodomor and the Holocaust in Ukrainian-Jewish Relations," *Polin: Studies in Polish Jewry* 26 (2014): 259-273.

Grzegorz Rossolinski, "Ukrainian Nationalists and the Jews during the Holocaust in the Eyes of Anticommunist, Soviet, German, Polish and Ukrainian Historians: Transnational History and National Interpretations," *Moreshet: Journal for the Study of the Holocaust and Antisemitism* 19 (2022): 341-371.

בטסי גיויץ', "אופייה החדש של האנטישמיות ברוסיה ובאוקראינה אחרי התפרקות ברית-המועצות," *כיוונים חדשים* 9 (2003): 175 - 189.

Jonathan Dekel-Chen, "Crimea 2008: A Lesson about Uses and Misuses of History," *East European Jewish Affairs* 39, no. 1 (April 2009): 101-105.

Alona Bidenko, "Politics and Holocaust Remembrance: The Pursuit of Ukrainian National Identity," *The Holocaust in South-Eastern Europe* (2021): 203-227.

Damian Strycharz, "Dominant Narratives, External Shocks, and the Russian Annexation of Crimea," *Problems of Post-Communism* 69, no. 2 (2022): 133-144.

Mark Tolts, "Post-Soviet Jewish Demographic Dynamics: An Analysis of Recent Data." In: *Jewish Population and Identity: Concept and Reality: in Honor of Sidney Goldstein*. Edited by Sergio DellaPergola and Uzi Rebhun, pp. 213-229. Cham, Switz.: Springer, 2018.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 30 %

מידע נוסף / הערות: